

**MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE
BESCHERMING ALS MONUMENT, STADS- OF DORPSGEZICHT**

**DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN,
CULTUUR, JEUGD EN AMBTENARENZAKEN,**

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998;

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 10 juni 2003 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 29 augustus 2003;

Gelet op het ministerieel besluit van 12 december 2002 houdende ontwerp van lijst van voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 04 september 2003,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998:

Wegens de historische, sociaal-culturele en volkskundige waarde:

- als monument:

hoeve "Nelishof", Hoogstraat 5, Grote Brogel, gelegen te

Peer (Grote-Brogel), Hoogstraat ;

bekend ten kadaster:

Peer, 3e afdeling, sectie B, perceelnummer(s) 226B, 227D, 229A, 230E, 231G.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

De historische waarde wordt als volgt omschreven:

Het betreft een gaaf bewaard voorbeeld van een langgestrekte Kempische hoeve met enkele losstaande gebouwen. Het complex gaat in kern terug tot de achttiende eeuw en werd in de daaropvolgende eeuwen geleidelijk versteend. Op de Ferrariskaart (1771-77) is het als een langgestrekt volume aangeduid. Volgens de Atlas van de Buurtwegen van 1845 behoorde het goed toe aan de erfgenamen Paul Leysens te Grote-Brogel. In deze Atlas komen drie losstaande bestanddelen voor: de woonhuisvleugel ten noordwesten, het nu aansluitende dienstgebouw ten zuidwesten en een toen veel kleiner dienstgebouwtje ten noordoosten, mogelijk het bakhuis. In 2001 werden opmetingsplannen gemaakt door architect Willem Van Hoof uit Hechtel-Eksel. Naar diens ontwerp werd sindsdien het parallel dienstgebouw aangepast tot paardenstallingen.

De historische, in casu architectuurhistorische waarde wordt als volgt omschreven:

Langgestrekte hoeve, met als ordonnantie: dwarsschuur - stal - woonhuis met enkelhuisopstand; vijf traveeën en één bouwlaag onder mank zadeldak (mechanische pannen), waarvan de nok loodrecht op de zandweg staat.

Eertijds was het complex volledig in stijl- en regelwerk met lemen vullingen opgetrokken, waarvan heden nog sporen in het parallel dienstgebouw aanwezig zijn. Thans gaat het bij de langgestrekte hoeve om een grotendeels gecementeerde versteende bouw op dito plint met imitatievoegen, laatstgenoemde ook aan de hoeken. Het gebouw is voorzien van krulankers met krulspie en heeft grotendeels bewaard houtwerk. De witbeschilderde plint en banden zorgen voor een horizontale typering. De muuropeningen, in vlakke, beschilderde gecementeerde omlijstingen, dagtekenen grotendeels uit de negentiende eeuw. De beluikte rechthoekige vensters zijn voorzien van beschilderde gecementeerde lekdrempels. In de rechtertravee bevindt zich een verankerde korfboogvormige deur uit de achttiende eeuw. Schuurpoort onder houten latei. Inspringend linkerdeel van de hoeve, met recente metalen afsluiting met deurtje. De linkerzijgevel vertoont vlechtingen en twee rechthoekige lichtgleuven. De rechterzijpunt- en achtergevel vertonen analoge vensters, die achteraan mogelijk ouder zijn.

Alle negentiende-eeuwse dienstgebouwen zijn van cementsteen en deels van betonblokken onder zadeldaken (grotendeels Vlaamse, doch ook mechanische pannen).

Aan de overzijde van het deels gekasseid en van maaskeien voorzien erf met ronde gecementeerde waterput vóór het woonhuis, bevindt zich ten zuidoosten een parallel losstaand dienstgebouw, dat nog niet wordt aangeduid in de Atlas van de Buurtwegen en derhalve waarschijnlijk uit de tweede helft van de negentiende eeuw stamt. Het heeft rechthoekige muuropeningen onder houten lateien, waaronder bewaarde staldeur en schuurpoort. De linkerzijpuntgevel heeft een kunstplaten beschiëting en een aanbouw onder lessenaarsdak (mechanische pannen). De grotendeels bakstenen rechterzijpuntgevel is blind, verankerd en van vlechtingen voorzien. Achteraan dit dienstgebouw is een boomgaard gesitueerd.

Ten zuidwesten sluit bij de hoeve een haaks dienstgebouw aan, in de Atlas van de Buurtwegen nog losstaand, met aflijnende rechte muizentand en rechthoekig venster onder houten latei. Het linkerdeel was mogelijk eertijds een open schob.

Ten noordoosten treft men een met een druivelaar begroeid, losstaand haaks dienstgebouw aan, waarschijnlijk het voormalige bakhuis, mogelijk in kleinere vorm reeds aangeduid in de Atlas van de Buurtwegen, voorzien van rechthoekige muuropeningen waaronder twee bewaarde deuren.

De volkskundige en socio-culturele waarden worden als volgt omschreven:

De hoeve "Nelishof", waarschijnlijk eertijds volledig in vakwerk opgetrokken, getuigt van de geleidelijke ontginning van de woeste heidegronden in de loop van de achttiende en negentiende eeuw. Gelegen in een landelijk kader, duidt het complex tevens op de verspreide bebouwing in afgelegen gebieden, stuk voor stuk elementen die kenmerkend zijn voor de Kempische nederzettingsgeschiedenis. De hoeve wordt gekenmerkt door een klassieke indeling, die verband houdt met de typisch Kempische landbouwbedrijvigheid. De potstal bevindt zich zoals gewoonlijk tussen het woonhuis en de dwarsschuur.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

- A. De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994).

Brussel, 03-11-2003

Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken,

Paul VAN GREMBERGEN